

Starfsendurhæfing á vinnumarkaði

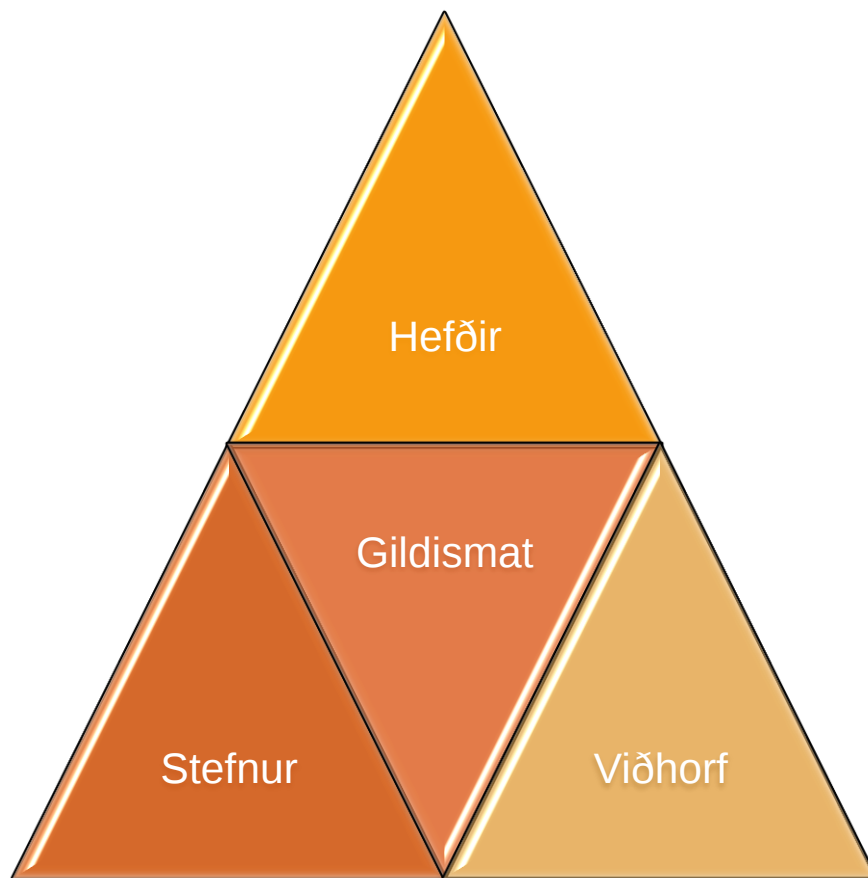
***Svava Jónsdóttir,
sérfræðingur hjá
Starfsendurhæfingarsjóði***

*Vinnustofa um
starfsendurhæfingu og forvarnir
8.feb. 2011*

Dagskrá:

- Stjórnun, stefnur og ábyrgð
- Hindranir
- Tækifæri
- Starfsendurhæfing á vinnustað
- Leiðir - Næstu skref

Vinnustaðurinn

Stefnur og stjórnun

Dæmi um stjórnun mannauðsmála:

Starfsmanna- / mannauðsstefna

- Ráðningarstefna
- Stefna um móttöku nýliða
- Starfsþróunarstefna
- **Heilsu- og vinnuverndarstefna**
- **Fjarvistastefna**
- **Stefna um aðlögun og endurkomu til vinnu**
- Starfslokastefna.....

Framtíðarsýn VIRK

- Að vinnustaðir á Íslandi hafi sem hluta af sinni virku starfsmannastefnu, áherslur á forvarnir, fjarvistastjórnun og viðbrögð við skammtíma og langtíma fjarvistum vegna veikinda og slysa
- Að stefna, athafnir og viðhorf á vinnustöðum stuðli að eflingu starfsendurhæfingar og aukinni virkni einstaklinga með skerta starfsorku
- Að viðhorf á vinnustöðum séu þannig að gert sé ráð fyrir að allir eigi hlutverk í atvinnulífinu þrátt fyrir skerta starfsorku af ólíkum ástæðum

Hlutverk og ábyrgð

- Starfsmanns
- Yfirmanns
- Atvinnurekanda
- Öryggisnefndar – öryggistrúnaðarmanns
- Félagslegs trúnaðarmanns
- Ráðgjafa í starfsendurhæfingu - VIRK

Öll erum við ólík þrátt fyrir að vera svo lík

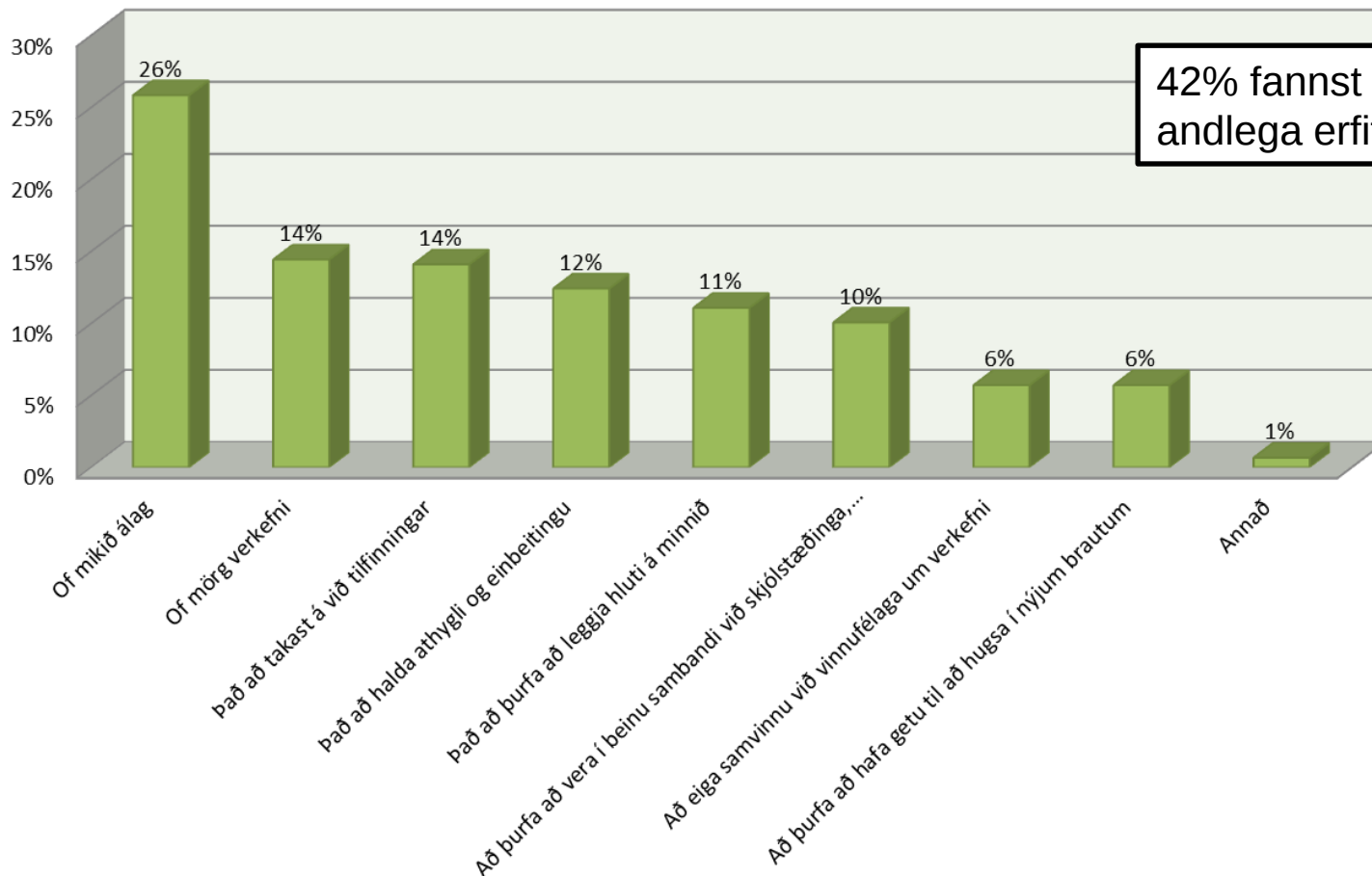
Mikilvægt að taka tillit til ólíkrar vinnufærni fólks og stuðla að því að einstaklingar með minna úthald eða færni haldist á vinnumarkaði og komi aftur til starfa eftir slys eða veikindi hvort sem þau eru líkamlegum og/eða andlegum toga.

Algengustu ástæður veikinda frá vinnu skv. rannsóknum

- Andleg vanlíðan s.s streita kvíði og þunglyndi
 - Streita dregur úr þjóðarframleiðslu Evrópulanda um 5-10% árlega
- Stoðkerfisvandamál s.s bakverkir eða liðverkir
- Hjarta- og öndunfærasjúkdómar
- Slys og óhöpp
- Allt að fjórðung veikindafjarvista sem vara í tvær vikur eða meira má rekja til of mikils álags
- 27% einstaklinga telja sig búa við of mikla streitu tengda vinnunni á Íslandi (Heimild Vinnueftirlitið)

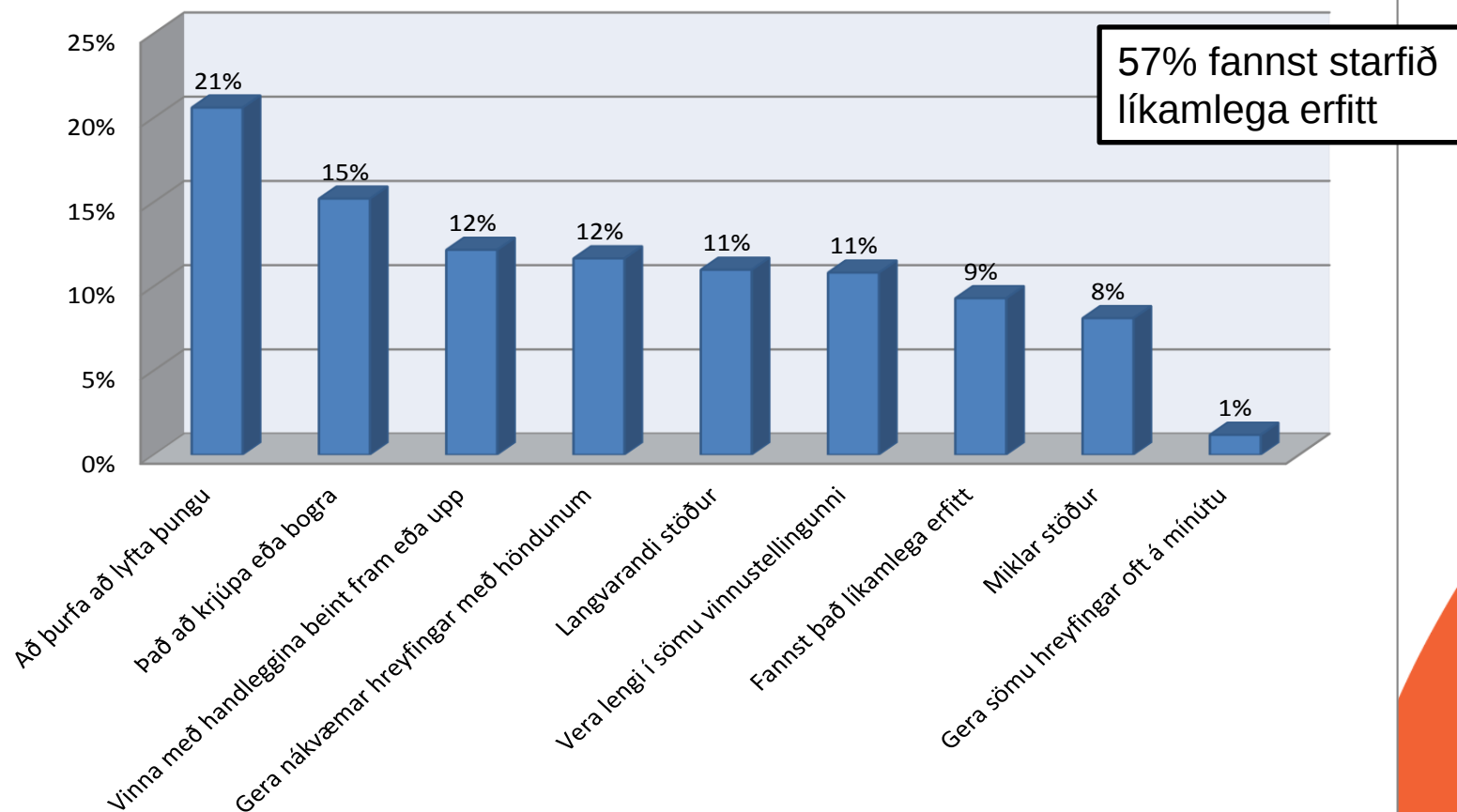
Skv. gagnagrunni VIRK

Hvað var/er andlega erfitt við starf þitt?

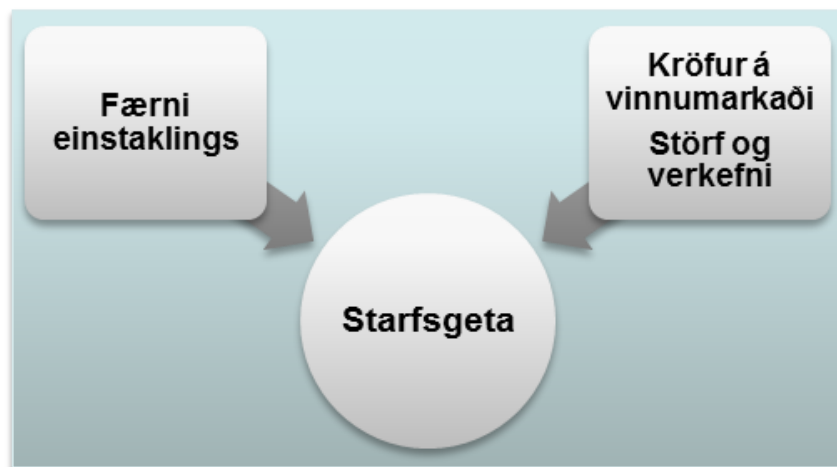
Skv. gagnagrunni VIRK

Hvað var líkamlega erfitt við starf þitt?

Starfshæfni - starfsgeta

Taka þarf tillit til margra þátta og skoða samspil milli vinnumhverfis, heilbrigðis og fjarvista

Áhrif fjarvista á einstaklinginn

- Félagsleg einangrun
- Andleg líðan
 - sorg, reiði, ótti, kvíði, streita, þunglyndi, sektarkennd
- Líkamleg einkenni
- Erfiðara með að viðhalda þekkingu og færni
- Hætta á að falla út af vinnumarkaðnum
- Tekjumissir

Áhrif fjarvista á fyrirtæki

- Minni framleiðni
- Aukinn kostnaður
- Áhrif á “vinnustaðamóral”
- Þekking og færni sem nýtist ekki
- Aukinn kostnaður vegna nýliðunar
- Verri ímynd

Veikindaréttur á Íslandi er frábrugðinn veikindarétti í öðrum löndum - er langur hjá atvinnurekandanum og síðan tekur við 6-9 mánaða réttur hjá sjúkrasjóði stéttarfélags

Hindranir / Tækifæri

- Viðhorf – hefðir
- Kerfislægir gallar / hvatar
- Veikindarétturinn er mikilvægur – er mismunandi eftir kjarasamningum
- Réttur til að vinna er enn mikilvægari
- Vinna við hæfi er heilsueflandi
- Vinnan getur flýtt fyrir bata og verið liður í endurhæfingu einstaklings

Hvað segja einstaklingarnir?

“Að fara út og kíkja í vinnuna virkar í raun eins og geðlyf. Maður grípur í eitthvað þótt maður sitji ekki í 10 klukkustundir og svitni yfir excel. Það er gott að sitja í smástund, skilja eitthvað eftir sig og fara svo. Ég vil hvetja alla, ef aðstæður á vinnustað bjóða upp á það, að byrja ekki alveg á fullu. Þá þarf heldur ekki að troða í mann pillum og niðurgreiða þær. Það er ódýrara fyrir þjóðarbúið.”

(Ungur maður sem gekk í gegnum erfiða krabbameinsmeðferð og fékk aðstoð ráðgjafa við að byggja sig upp og komast fyrr í vinnu)

Algengar hindranir

- Starfsmenn vinna sér fljótt inn veikindarétt aftur
- Vantar ferli þegar einstaklingar fara í veikindaleyfi – enginn hefur samband - gleymast
- Ekki hefð fyrir hluta- eða afleysingarstörfum, né tilfærslu í starfi eða tímabundinni dreifingu verkefna
- Læknisvottorð - mat trúnaðarlækna
- Hlutaveikindi á mótí sjúkrasjóði – Flókið að reikna út veikindaréttinn
- 50% starfsgeta og 50% endurhæfingarlífeyrir á mótí samræmist ekki reglugerðum TR
- O.fl.....

Algengar hindranir fyrir endurkomu til starfa

Heilsutengdar

- Meðferð
- Biðtími
- Langt veikindavottorð
- Skortur á stuðningi

Einstaklingsbundnar

- Neikvæðni/viðhorf
- Óöryggi
- Kvíði o.fl.

Vinnutengdar

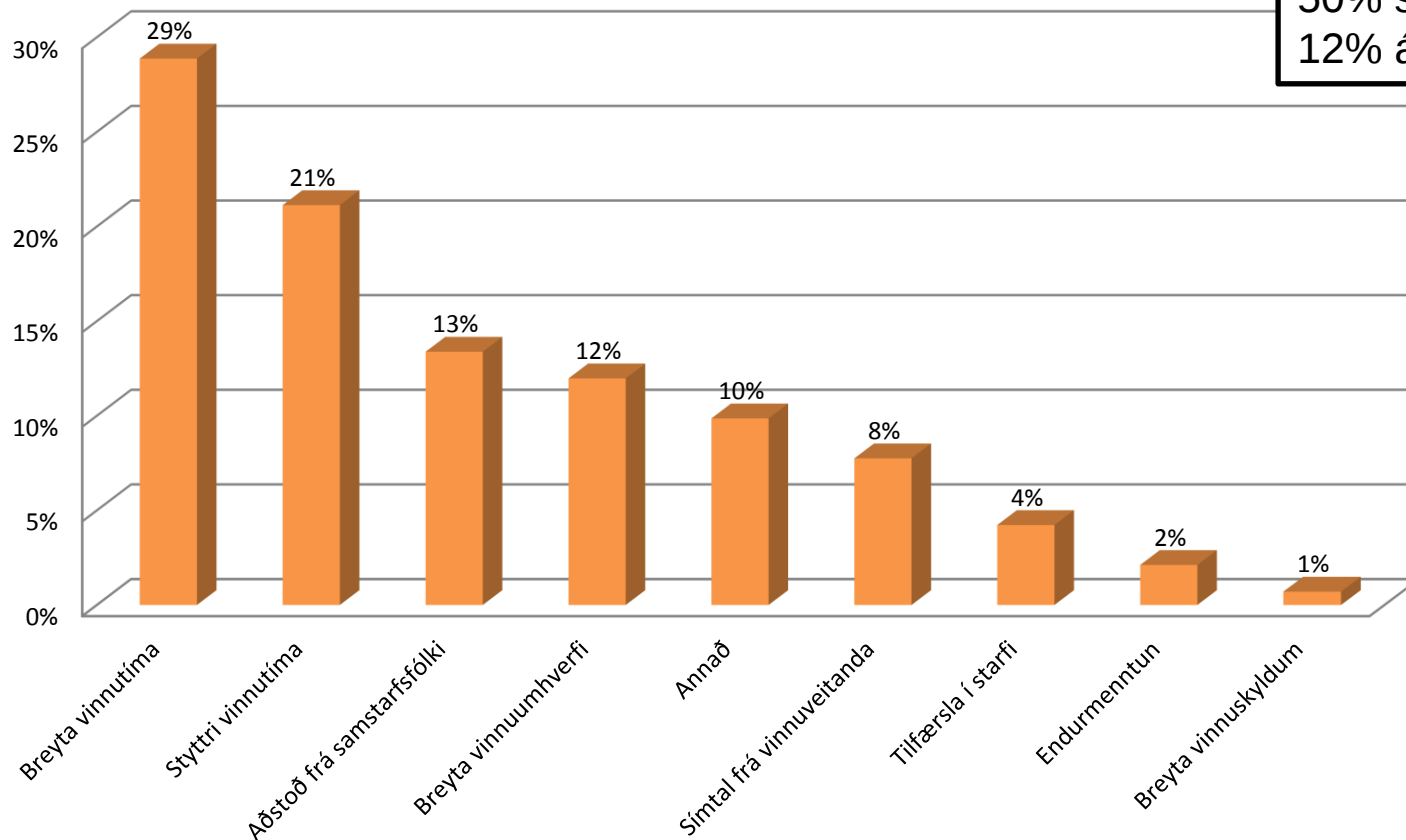
- Starfsmannastefna, viðhorf
- Vinnuaðstæður
- Tengsl við vinnustaðinn
- Skortur á hvatningu og stuðningi
- Skortur á starfsaðlögun, léttu vinnu

Getur vinnustaðurinn haft áhrif ?

Hefur eitthvað verið gert af hálfu vinnustaðarins í veikindum þínum?

Ef já - hvað hefur verið gert af hálfu vinnustaðarins?

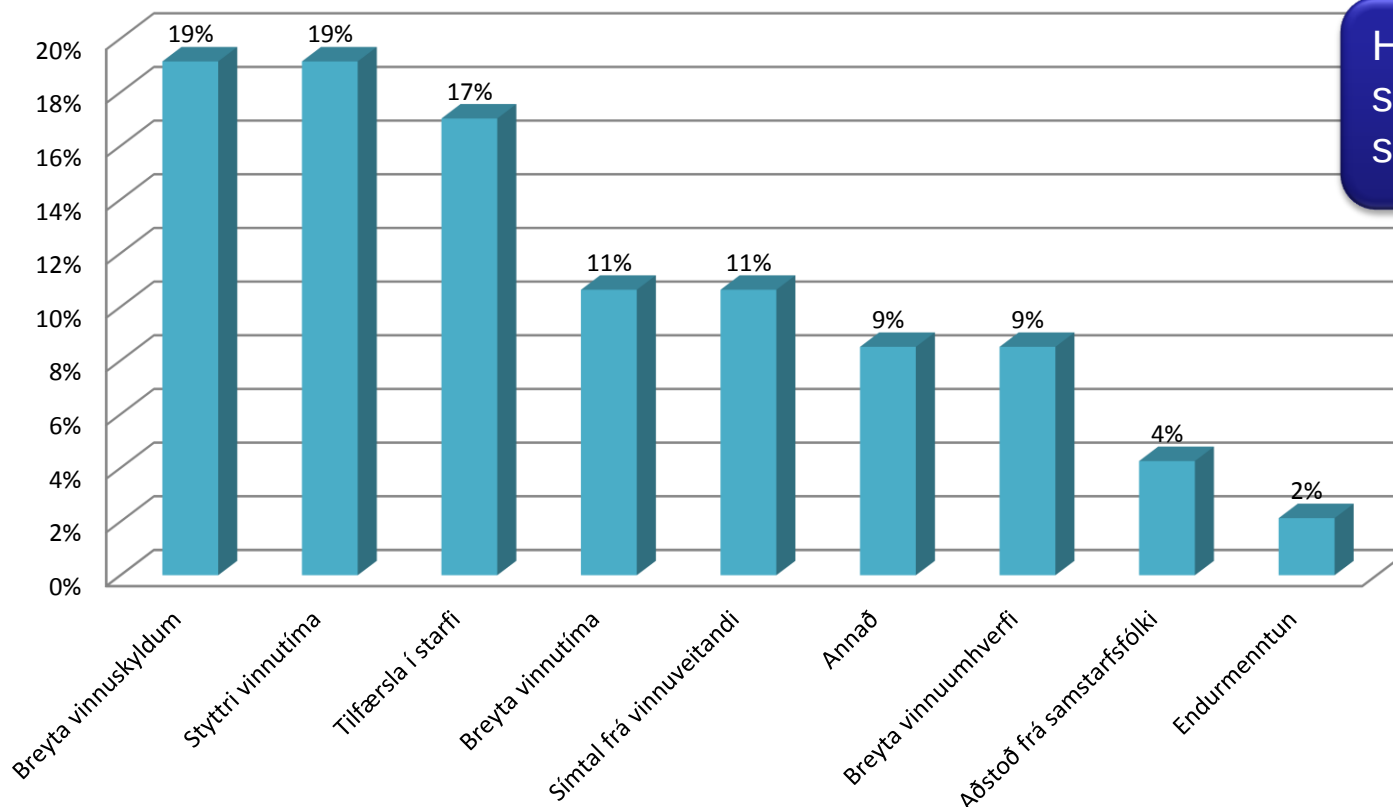
38% svöruðu já
 50% svöruðu nei
 12% á ekki við

Getur vinnustaðurinn haft áhrif ?

Hefur eitthvað verið gert af hálfu vinnustaðarins í veikindum þínum?

Ef nei - hefði verið hægt að gera eitthvað ?

Hafið þið skoðað léttari störf hjá ykkur ?

Tækifæri

- Viðhorf og ný hugsun – prufa nýja leiðir
- Sveigjanleiki
- Nýta tímann í veikindaleyfinu í samstarfi við atvinnurekendur og lækna
- Endurskoða mannauðsstefnur m.t.t. heilsu-, vinnuverndar og fjarvistastefnu (endurkoma til vinnu)
- Aðlögun á vinnustað
- Vinnusamningar og vinnuprófun
- Samstarf og fl.....

Dæmi

Almenn aðlögun á vinnustað

- Hönnun vinnustaðarins
- Aðgengi að vinnustaðnum
- Tæknilegar lausnir
- Þjálfun og símenntun
- Sveigjanlegur vinnutími - gildi á vinnustaðnum
- Möguleiki á vinnuþjálfun /starfsþjálfun
- Starfsvíxlun, möguleiki á mismunandi verkefnum

Dæmi

Einstaklingsmiðuð aðlögun

- Samtal um vinnuumhverfið og líðan
- Gera (formlega) tímabundna áætlun um aðlögun
- Velja verkefni sem eru heppileg m.v. getu einstaklingsins hverju sinni (léttari verkefni eða hluta af núverandi verkefnum)
- Breyta vinnuskipulagi (vinnutími, vinnuhraði, vinnuflæði...)
- Tæknilegar lausnir – þarf t.d að breyta vinnurými, aðbúnaði
- Hjálpar – og léttitæki
- Einstaklingsmiðaður stuðningur
- Handleiðsla (einstaklingurinn – hópurinn)
- Upplýsa samstarfsmenn um ferlið
- Eftirfylgd – endurmat – ný áætlun

Áherslur í starfsendurhæfingu

Sama starf sami atvinnurekandi
Sama starf með aðlögun/þjálfun
Annað starf – sami atvinnurekandi
Svipað starf hjá öðrum
atvinnurekanda

Næstu skref

- Virk mannauðsstjórnun
- Forvarnir: heilsuvernd og vinnuvernd
- Fjarvistastjórnun – felur m.a í sér:
 - Viðbrögð við veikindafjarvistum
 - Skráningu fjarvista
 - Fræðslu og upplýsingagjöf til starfsmanna og stjórnenda
 - Umbætur á vinnuumhverfi og vinnufyrirkomulagi
 - Áætlun um endurkomu til vinnu eftir veikindi og slys
- Hvetja starfsmenn til að leita til ráðgjafa
- VIRK – ráðgjöf, stuðningur og fræðsla
- Vinnusamningar - Starfsþjálfun - Vinnuprófun

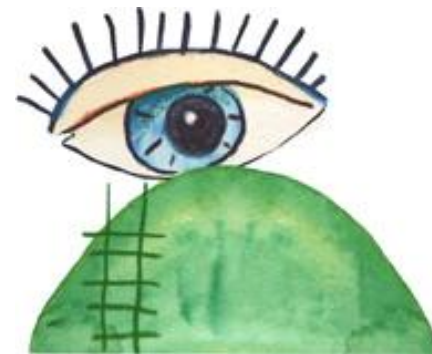
Vinnusamningar

- *TR - hefur heimild til að semja við atvinnurekendur á almennum vinnumarkaði um að ráða starfsfólk sem nýtur örorkulífeyris, örorkustyrks og endurhæfingarlífeyris.*
- *VMST*
 - *Starfsþjálfun:*
 - *Markmið að atvinnuleitandinn fái tækifæri til að þjálfa sig í viðkomandi starfsgrein til að auka hæfni sína til slíkra starfa á vinnumarkaði.*
 - *Ekki er skuldbinding um ráðningu*
 - *Reynsluráðning:*
 - *Fyrirtækið/stofnunin samþykkir að ráða starfsmann til jafnlangs tíma til viðbótar við það ráðningartímabil sem styrkur er veittur til.*
 - *Styrkur getur mest verið til sex mánaða vegna sama atvinnuleitanda*

Nýjar leiðir - vinnuprófun sem starfsendurhæfing

- Vinnuprófun undir handleiðslu tengiliðs á vinnustaðnum með stuðningi ráðgjafa VIRK
- Markmið með vinnuprófun er að meta vinnugetu viðkomandi einstaklings og auka möguleika hans á atvinnuþátttöku
- Ekki er um að ræða formlegt starf eða ráðningu heldur einungis vinnuprófun og þjálfun á skilgreindum þáttum eða starfssviðum sem hluta af starfsendurhæfingarferli viðkomandi

Að lokum

- Starfsendurhæfing sé viðurkennd sem sjálfstöð þjónusta
- Gott aðgengi snemma í ferlinu
- Heildræn sýn á þarfir einstaklings
- Samstarf allra þeirra aðila sem hafa hagsmuna að gæta eða koma að málum
- Mjög góður stuðningur frá atvinnurekendum, stjórnendum og samstarfsmönnum
- **Þannig geta allir átt hlutverk í atvinnulífinu**